Իսթանպօլ իչին սէնէվի գըյմէթի 8 մէճիտ.
6 այլըգ 4 »
3 այլըգ 2 »
—
Թաշրալար իչին բօսթա խարճըթի պիզէ օլարագ, Սէնէվի գըյ. 10 մէճիտ.
6 այլըգ 5 »
3 այլըգ 2 1/2 »
—
Կօտէն նիւսխէմիզ սաթըլըր խէր էւի բարալըգ գայմէճէ :

Մանզումէի Էֆքեար

۱۲۹٤ ԹԷՄՄՈՒԶ ۲۰ ՍԱԼԸ | ՄԻՒՆԱՏԻՒ ԵՐՃԻՒԵԱՍ | ۱۲۹٥ ՇԱՊԱՆ ۷

1878 ՑՈՒԼԻՍ 25 | ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ՕԳՈՍՏՈՍ 6 | Նօ. 3813

Իլանաթըն պէհէր սաթըրը 1 ինճի տէֆա 3, 2ինճի տէֆա 2, 3ինճիւ վէ սայիր տէֆալար իչին 1 գր. Իլան սըրասընա գօնուլմաեան իլան սաթըրը 5 գր. Մէքթուպ վէ սայիրէ, Գալաթաա Բէնքչէնայիչ բագարընտա փաքր Նօ. 41 Խօսի խանընտա Կարապետ Ց. Փանոսեան խամինէ իրսալ խըլընմէք տիր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՅԷ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Լօնտրա, 3 օգոստ.

Մէպուսան մէճլիսի, հէյէթի միւքէլլեմէ էմնիյեթ պէեան օլունմասը հագգընտա մըլմըր Բլօնքէթ թարաֆընտան խոյէն թէքլիֆի գապուլ էյլէտի :

Հէմշէհրիլէք ինմանը պէրաթլարը, պու կիւն սուրէթը րէսմիյէտէ լօրտ Պիգօնսֆիլտ իլէ մարքի տը Սալիսպիւրիւ իթա վէ թէսլիմ օլունտու :

Լօնտրա, 4 օգոստ.

Շէհիր էմինի լօրտ թարաֆընտան վէրիլէն պիր զիեաֆէթտէ լօրտ Պիգօնսֆիլտ պիլճիւմլէ տիւէլի մուֆախամա մէմնուն օլտուգլարը, վէ պահրը Սէֆիտին միւսալէհէսի թէէմին օլունմուշ օլմասը վէ տէվլէթլէր պէյնինտէ մունասէպաթըն տաաթանէ օլտուգու ճիհէթլէ, սուլհուն տէվամընա իթիգատ իթտիկինի պէեան էյլէտի :

Լօնտրա, 3 օգոստ.

Թայմիս ղազէթասը, մէճլիսի մէպուսանտա վուգու պուլան միւզաքէրաթըն նէթիճէսինտէն պէեանը մէմնունիյեթ իլէ, տէխօր քի հիւքիւմէթին լէյհինտէ վէրիլէն գըրա, Ինկիլթէրրա նուֆուզունու թէէմինէ հիւքիւմէթի միւզթէտիր խտէճէք տիր:

Բարիս, 4 օգոստ.

Ճիւմհուր րէյիսի Թրուվիլէ ավտէթ էյլէմիշ տիր: Միւշարիլէյհ օրատա պիր խայլի կիւնլէր գալաճագ տըր:

Նէյի Գալէտօնիա իսմինտէ քեամիլէն թէսքին վէ պէրթարաֆ խըլընմըշ տըր:

Սապըգ Իսպանիա գրալիչասը Գրիսթին բէք խասթա տըր:

Պէրլին, 2 օգոստ.

Մէպուսան մէճլիսի իչին վուգու պուլան ինթիխապաթ խիթամ պուլմուշ կիպի տիր:

Մէպուսան մէճլիսինին, սէպթէմպէրին թօպլանմասը գանն օլունուեօր:

Նարըն Պէրլին մուահէտէսինին մուսատտագ նիւսխալէրի թաաթի օլունաճագ տըր:

Պէրլին, 3 օգոստ.

Պէրլին մուահէտէսինին մուսատտագ նիւսխալէրի, գօնկրէնէ իշթիրագ խտէն տէվլէթլէր մուրախխասլարը պէյնինտէ պու կիւն թաաթի օլունտու: Տէվլէթը Ալիյէնին Պէրլին սէֆիրի թարաֆընտան պիր պէեաննամէ վէրիլէրէք պու տախի թաստիգ օլունան բրօթօգօլա տէրճ օլունմուշ տուր: Մէզքիւր պէեաննամէ, տէվլէթը Ալիյէ թարաֆընտան թաստիգ օլունան էվրագ վագթի իլէ կէլմէմիշ օլտուգունտան, զաթը հազրէթի Բատիշահինին, Պէրլին մուահէտէսինի թաստիգ իլէ, պուլունուն, պու կիւնտէն իթիպարէն, մէրի իւլ իճրա օլմասընը գապուլ իթտիկի հավի տիր:

Լօնտրա, 1 օգոստ.

Ինկիլթէրրա պանգասը ըսգօնթօ ասուլինու նիւզտէ 4է չըգարմըշ տըր:

Մէպուսան մէճլիսինտէ տէվլէթ վէքիլի սըր Ճօհն Հօլքէր, Ինկիլթէրրա վէ տէվլէթը Ալիյէ արասընտա միւնագըտ մուգավէլէնամէնին, Պէրլին մուահէտէսինին 61 ինճի պէնտինի (Էրմէնիլէր իչին իսլահաթ իճրասը տայիր պէնտ տիր) իխլալ իթմէյէճէյինի պէեան էյլէմիշ տիր:

Թայմիս ղազէթասը, Մ. Կլատսթօնըն բօրլամէնթօտաքի հարէքէթինի թագպիհ խտիեօր:

Տէյլի Թէլէկրաֆ ղազէթասը, Մ. Տէլիեանինին, Ռուսիա իմբէրաթօրու թարաֆընտան կէօնտէրիլէն արզուհա մայնի Բէթերսպուրկա կիթմիկինի եազըեօր:

Լօնտրա, 2 օգոստ.

Մէպուսան մէճլիսինտէ մալիյէ նազըրը սըր Նօրթքօթ, տէվլէթը Ալիյէնին Ասիա մէմալիքինտէ մէվգուի իճրաա գօնուլաճագ իսլահաթ, վէ պու իսլահաթ իչին մէմուրլար թէէմինաթ հազըրլամա Ինկիլթէրրա, վէ տէվլէթը Ալիյէ արասընտա խուֆիէն մուգավէլէնին, ճանիպի հիւքիւմէթտէն, բարլամէնթօնուն պու տէֆաքի իճթիմաընտա թագտիմ օլունամայաճաղը մալիւմ օլմասըղընը պէեան էյլէմիշ տիր:

Խարիճիյէ միւսթէշարը Մ. Պուրք, միւխալէֆէթ գօմիսիօնու Օսմանըլը մալիյէսի հագգընտա իթթիխազ էյլէտիկի գարարլարտան էվվէլ հիւքիւմէթին պիր շէյ եարմաեաճաղընը սէօյլէմիշ տիր:

Լօնտրա, 3 օգոստ.

Մէպուսան մէճլիսինտէ ուզուն միւզաքէրէտէն սօնրա, մարքի տը Հարթինկթօնուն գարարնամէսի, 195 գուրաեա գարշը 338 իլէ, եանի հիւքիւմէթ լէհինէ 143 գուրա զիյատէլիքլէ րէտտ օլունմուշ տուր:

Բարիս, 4 օգոստ.

Բրէնս Հալիմ բաշա պուրաեա կէլմիշ. օն կիւնէ գատար Տէրսաատէթէ ավտէթ խտէճէք տիր:

Բարիս, 4 օգոստ.

Շըմալ էեալէթինտէ զուհուր խտէն ամէլէ թաթիլի իչալընըն քեամիլէն էօնիւ ալընմըշ տըր:

Լօնտրա, 5 օգոստոս

Սթանտարտ ղազէթասընըն պէեանընա կէօրէ, պու սէնէ բարլամէնթօ տաղըլըմայաճագ իմիշ:

Միւլէթ մէճլիսինտէ վիւքէլա տէտի քի հիւքիւմէթ, Օգսուսին (Հինտ Ասիասը պիր շայ իսմի տիր) ճէնուպ թարաֆընա ճէնէրալ Գօֆմանըն գէյրի գօմանտասընտա պիր Փըրգա ասքէր սէվգ օլունմասընտան մագսէտ նէ իտուկինի Սն Բէթերսպուրկ գապինէթօսունտան սուալ էյլէմիշ տիր:

Վիէննա, 5 օգոստոս

Պօսնա սէրհատընտան ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, Պօսնա վէ Հէրսէկտէ Ավուսթրիա ասաքիրի իլէ ասիլէր պէյնինտէ միւսատէմէլէր վուգու պուլմուշ տուր:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ ՎԷ ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Ասքէրիյէ ասլիյէ նէզարէթի ճէլիլէսի, Սէրվէր բաշա հազրէթլէրինէ.

Շուրայի տէվլէթ ազալըղը, ասլիյէ նազըրը սապըգ Մահմուտ բաշա հազրէթլէրինէ թէվճիհ պույրուլմուշ տուր:

—

Պէրլին ահտնամէսի աճքեամընա թէվֆիգան, Պօսնա վէ Հէրսէք գըթալարընա, Ավուսթրիա ասքէրինին տուխուլինէ միւսաատէյի հավի մուգավէլէնին իմզա գըլընմասը, կէչէն բէնչշէնպէհ կիւնիւ ինճիման իչէն մէճլիսի մախսուսի իւզըրինէ, թարաֆը հազրէթի Բատիշահիտէն իրատէ պույրուլմուշ, վէ ալընան սօն խապէրլէրէ նազարէն, Ավուսթրիա ասքէրի սըլլա մուխալիֆէթ Պանալուգաեա կիրմիշ տիր: Ասաքիրի Օսմանիյէնին րիւճաթ խտէճէկի եէրլէրտէ էհալիյի Իսլամիյէտէն պազըլարը պիր իքի մահալլէտէ էսլիհա անպարլարընը պասարագ, մէվճուտ օլան էսլիհաեը եաղմա իթմիշ, վէ ասաքիրի մէրգումէտէն պազը փիրարիլէր, զապիթանըն պազըլարընըն էմրինի թանըմաեարագ, միւսէլլահ Պօշնագլար իլէ պիրլէշմիշ, վէ պիր Փըրգա թէշքիլ խտէրէք, Խրաստիզգաեա տօղրու հուճում էյլէմիշ տիր: Պաշգա մահալլէրտէ մուխալիֆէթ վէ եա միւսաատէմէ վուգուինէ տայիր խապէր ալընամամըշ տըր: Տէվայիրի տիբլօմաթիգիյէտէն ճէրէեան խտէն էֆքեարա նազարէն, կէրէք Պօսնաեա վէ կէրէք Հէրսէկտէ, Ավուսթրիա ասքէրինին հարաքեաթընա մուգավէմէթի ճիտտիյէտէ իճթիմալի օլամաեաճաղը անլաշըլմըշ տըր: (Մէսըճէր)

—Ճումա իրթէսի կիւնիւ ագշամ իւսթիւ Եըլտըզ սէրայը հիւմայունունտա Ինկիլթէրրա սէֆիրի սըր Լաեարտ, ամիրալ Հօրնպի, վէ ամիրալ Գօմրէլ միւքէմմէլ պիր զիեաֆէթ քէշիտէ գըլընմըշ տըր:

—Մէզքիւր զիեաֆէթտէ Սադրազամ հազրէթլէրի տախի պուլունուպ, կէճէ տէվլէթխանէլէրինէ ավտէթ պույրուլմուշլար տըր:

—Րիվայէթ օլունտուղունա կէօրէ, Նուման խարիճիյէ նազըրը Մ. Տէլիեանի թարաֆընտան Պէրլին գօնկրէսինէ արզ օլունան լայիհաեա ճէվապէն, Էվրոբա տէվլէթլէրի մուավէնէթինէ կէօնտէրիլմէք իւզրէ, Պապը Ալիճէ պիր մէմօրանտում գալէմէ ալընմագտա օլտուղու անլաշըլմըշ տըր: Հիքեաէ օլունուր քի, Ֆրանսա սէֆիրի Մ. Ֆուրնիյէ, պու տէֆա ավտէթ իթմէտէն էվվէլ, հուզուրը հազրէթի Շէհրիեարիտէ պուլունտուղու սըրատա, տէվլէթը Ալիյէնին Պէրլին գօնկրէսինին Եունանիսթան հագգընտաքի գարարընա մուվաֆագաթ էյլէմէսի խուսուսունուն շայեանը արզու օլտուղունու արզ իթմիշ իմիշ:

—Նաըլ քի մուգատտէմա իլան խտիլմիշ իտի, Եըլտըզի գավայիմ գօմիսիօնու թարաֆընտան կէչէն ճումա իրթէսի կիւնիւ Սուլթան Պաեազիտ մէյտանընտա 2 միլեօն 724.264 ղուրուշլուգ գայիմէ իհրագ խտիլմիշ տիր: Շիմտիյէ գատար 15 միլեօն 792, 294 ղուրուշլուգ գավայիմ իհրագ իտիլմիշ տիր:

—Պէլկրատտան չէքիլմիշ օլան յուլիս 29 թարիխլի պիր թէլէկրաֆնամէտէ օգունմուշ տուր.

Սըրպըն միլլէթ մէճլիսի էվվէլքի կիւն գափանտը: Մէճլիսի մէզքիւր, Այ-Սթէֆանօս ահտնամէսինին Սըրպիաեա այիտ օլան մատտէլէրինի թաստիգ, վէ Եէհուտիլէրին հուրրիյէթինէ տայիր հիւքիւմէթ թարաֆընտան վագը օլան թէքլիֆի գապուլ իտիպ, Պէլկրատտան Սէլանիկէ վէ քէզա Պէլկրատտան Իսթանպօլա գատար պիր տէմիր եօլ ինշասընա րուխսաթ իթա, վէ Ավուսթրիա տէվլէթի իլէ ագտ օլունան թիճարէթ մուահէտէսինի թաստիգ էյլէտի:

—Լօյտ գումբաննասը վաբօրլարընտան Տէօութ նամ վաբօր, բէնչշէնպէհ կիւնիւ 1,200 գատար մուհաճիր ալարագ Մուտանեաեա կէօթիւրմիւշ տիւր:

—Տէրաշ նամ Ամէրիգա գարագօլ սէֆինէսի Ամէրիգա սէֆարէթխանէսի մաեէթ մէմուրլարընտան պազըլարընը ալարագ, էվվէլքի կիւն Գօլօսա միւթէվէճճէհէն հարէքէթ էյլէմիշ տիր:

— Եավէրանը հազրէթի Շէհրիեարիտէն պիրի ճումա կիւնիւ Իզզէտտին վաբօրու հիւմայունունա րաքիպէն, մումաիլէյհը մախսուսէ իլէ Վառնաեա ազիմէթ էյլէմիշ տիր:

—Ղազէթա սաթմագտա օլուպ, վէ Գատը քէօյիւ տինմէքլէ մարուֆ օլան Սահակ ագա պու կիւնլէրտէ վէֆաթ իթմիշ օլտուղունտան, մէրգումուն ղազէթա պէտէլինտէն վիրէճէկի պուլունան պարալարըն, մահէլլի մէզպուր քիլիսէսի մուհուգունտա, Ճամճեան Արթին էֆէնտիէ իթաէ հիմմէթ իթմէլէրի, Փամիլեասը թարաֆընտան րիճա օլունուր:

—Բազար կիւնիւ Ինկիլթէրրա սէֆիրի սըր Լաեարտ, Ինկիլթէրրանըն Կէլիպօլու տօնանմասը գօմանտանը ամիրալ Գօմրէլի զիեարէթ իթմիշ, վէ միւշարիլէյհին եանայի ավտէթինտէ, գօմանտանըն րիքիւպինէ մախսուս օլան Ագէնգուր սէֆինէսինտէն եէտի բարէ թօբ աթըլարագ, րէսմի սէլամ իֆա խտիլմիշ, վէ միւթէագըպէն ամիրալ Գօմրէլ, Կէլիպօլուեա միւթէվէճճիհէն Աստալարտան հարէքէթ իթմիշ տիր:

Ամիրալ Գօմրէլ, սէֆիրի միւշարիլէյհ իլէ սէֆարէթխանէ մէմուրլարընըն քեամփէսինէ պիր զիեաֆէթ քէշիտէ իթմիշ տիր:

—Շու սօն կիւնլէրտէ նամիզաճ օլան մինէրալ Թօփճըլեանին քեամիլէն քէսպի իֆագաթ իթմիշ օլտուղու իշիտիլմիշ տիր:

—Գըպրըստան եազըլըլարընա կէօրէ, ճէզիրէյի մէզքիւրէ կուվէօրնէօրի սըր Կարնէթ Ուօլսըլէյ ճէզիրէյի պէշ գազաեա թագսիմ իլէ պունլարըն հէր պիրինէ պիր Ինկիլիզ գօմիսէրի թայեին խտէճէք իմիշ: Ինկիլիզլէր թայեին օլունաճագ պաշ մէմուրլարը, լիսանը բիլինճէյէ գատար, Տէրսաատէթ գօնսօլօսխանէսի մէմուրլարընտան օլաճագ տըր:

—Պապը Ալիտէ ճէրէեան խտէն էֆքեարա նազարէն, Վառնա կէլէճէք հաֆթա ասաքիրի Օսմանիյէ թարաֆընտան թախլիյէ օլունաճագ տըր: Րիվայէթ օլունտուղունա կէօրէ, Րուսիալըլար Վառնա թախլիյէ օլունտուղու անտէ, օրտուլարընը Տէրսաատէթ ճիվարընտան Չաթալճա խաթթընըն էօթէսինէ գատար չէքմէկէ միւթէահհիտ պուլունմուշլար տըր:

Րուսիա իմբէրաթօրու իլէ, խասսա օրտուսունուն աճիլէն ավտէթինի արզու իթմէքտէ օլտուղու կիպի, Օտէսսաեա եագընտա պիւեիւք պիր ասքէրին նագլի իչին, իգթիզա խտէն էսպապը նագլիյէ հազըրլանմըշ տըր:

—Բազար կիւնիւ սապըգ սատրազամ հազրէթլէրի մապէյնի հիւմայունա կիտէրէք, գազի Օսման բաշա հազրէթլէրի տախի օրատա պուլունտուգլարը հալտէ, սաաթ տօգուզա գատար հուզուրը Շահանէտէ պուլունտուգտան սօնրա, Պապը Ալիյէ ավտէթ, վէ մէճլիսի խասը վիւքէլաեա րիասէթ պույուրմուշլար տըր:

Սատրը միւշարիլէյհ հազրէթլէրինին մապէյնի հիւմայունտա պուլունտուգլարը միւտտէթ զարֆընտա, մէճլիսի մէզքիւր Շէյխ իւլ Իսլամ հազրէթլէրինին թահթը րիասէթլէրինտէ իճթիմա իթմիշ տիր:

Սատրը միւշարիլէյհ հազրէթլէրինին ավտէթինի միւթէագիպ, Նէճիպ բաշա հազրէթլէրի Պապը Ալիյէ կէլէրէք, տօղրուճա մէճլիսի խասը վիւքէլաեա կիրիպ, սատրազամ հազրէթլէրինէ պապը իրատաթը սէնիյէյի թէպլիղ պույուրմուշ տուր:

—Պու ագշամ սաաթ պիր պուչուգ րատտէլէրինտէ, Իսթանպօլտա վագը Հիսար տիպի նամ սօգագտա, պիւեիւք սէսլէ վէ թէաճճիւպ օլունաճագ պիր խըրսըզլըգ վուգու պուլմուշ տուր: Շէօյլէ քի, տէլիգանլըղըն պիրի, մէզքիւր սօգագտան Եէնի-Գաբու թարաֆընա կիթմէքտէ իքէն, ասքէր գըեաֆէթինտէ իքի աատէմ, արթըգ մալիւմ տէյիլ տիր քի, սահիպի ասքէ՞ր մի իտիլէր, եօգսա սախթէ գըեաֆէթլէ մի չու հայտուտլուգա ճիւրաթ էյլէմիշլէր, մէրգումուն արգասընտա տիւշէրէք սօյմագ իսթէյլէր, մէրգում գաչարագ վէ իմտատ պաղըրարագ, քէնտույի օրալարտա պուլունան պիր ախըրտան իչէրի աթար իսէ տէ, խըրսըզլար էնէ գօշմաեարագ, վէ կիւեա գափլէ տէրլէր մէրգումու [illegible], Ժավր ու հարէքէթինտէ պուլունարագ, օրանըն տախի կէրէրլէր, վէ պաշգա աատէմլէր պուլունտուղու հալտէ, Թութուպ տիշարը չըգարըրլար, վէ թէօյլէ եարալատըգտան պաշգա, սաաթ վէ գօրտօնունու վէ քէսէսինի զապտ իլէ փիրար խտէրլէր:

Պունտա գարիպ հալ չու տուր քի, օրատագտա պիր քէօշէ պաշընտա պուլունան նօպէթճի նէֆէրլէրի, օլ անտէ օրատա պուլունմամըշ, սօնրատան կէլտիկլէրի սէօյլէնմէքտէ տիր: Էյլէթթէ հիւքիւմէթ թարաֆընտան պու վագաեա թահգիգ թէֆթիշ պուլունաճագ տըր:

—Բազար կիւնիւ Իսվէճ վէ Նօրվէճ սէֆիրի Մ. Տէհօրնօֆ, աալար բէշքէշչընտա պուլունան Աղէնգուր նամ պէշ տիրէքլի Ինկիլիզ զըրհլըսընա կիտէրէք, ամիրալ Գօմրէլի, վէ պատէհու ամիրալ Հօրնպիյի զիեարէթ իթմիշ տիր:

—Էվվէլքի կիւն Թօթավլատա իքի եաշընտա պիր գըզ չօճուգ պաղչէտէ օյնամաքտա իքէն, իւսթիւ տէրին պիր գուեուեա տիւշէրէք պօղուլմուշ տուր:

—Տէվլէթի Ալիյէ մուրախխասլարընտան Մէհէմմէտ Ալի բաշա հազրէթլէրի, Վառնա թարիգիլէ տիւն սաապահ Տէրսաատէթէ մուվասալաթ էյլէմիշ տիր:

—Ավուսթրիա սէֆարէթինին սըր քեաթիպի պարօն Հիւմպէր, սէֆիր թարաֆընտան գէնտիսինէ վիրիլէն պիր էվրագը մախսուսէյի համիլէն վէ Վիէննատա միւթէվէճճիհէն պու տէֆա Տէրսաատէթտէն հարէքէթ էյլէմիշ տիր:

Կէչէնլէրտէ Աստալարա կէլէճէկինի խապէր վիրտիկիմիզ Ինկիլթէրրա Գրօզ նամ մէքթէպ վէ էնլէքէնի գօրվէթի կէչէն ճումա իրթէսի կիւնիւ Աստալար էօնինէ մուսէլ պուլմուշ տուր:

ՊԷՐԼԻՆ ԳՕՆԿՐԷՍԻՆԻՆ ԲՐՕԹՕԳՕԼԼԱՐԸ

Տէօրտիւնճիւ բրօթօգօլ

1878 յունիս 22 ինթիմաը

(Ճումա կիւնքի նիւսխէմիզտէն պագըյյէ)

«Րուսիա մուրախխասլարը, շարգի Րումելիտէ էմնիեէթը տախիլիեէ վէ եա խարիճիեէ թէհտիտ օլունտուղու հալտէ, վալիին ասաքիրի Օսմանիէյի տավէթ (թ)մէսինի տախի գապուլ իթմիշլէր տիր։ Ֆագաթ ասաքիրի Օսմանիեէնին շարգի Րումելիեէ նէ վագըթ վէ նէ սուրէթլէ տուխուլ իտէճէկլինէ տայիր գօնկրէնին գարար վիրմէսի, Րուսիա մուրախխասլարընըն էֆքեարընճա լազըմէտէն օլտուղունտան, գօնկրէնին, պու մատտէյի միւզաքէրէ իթմէսինի թալապ իտէրլէր. զիրա էօյլէ պիր հալ վուգուինտէ Եվրոբա աւուշարը թէլաշ օլաճագ տըր։ Միւսթագպէլտէ թայեին օլունաճագ վալի, էօյլէ պիր թէտպիրին էհէմմիեէթինի, վէ իշպու թէտպիրին Եվրոբանըն նազարը տըգգաթընը ճէլպ իթմիշ օլտուղունու պիլմէլի տիր։

«Իշպու թէտպիրի ինթիխաթիէ, Ինկիլթէրրա մուրախխասլարըն գապուլ վէ թաստիգ իթտիքլէրի էսասը իթմամ իտէմէզ իսէ տէ, Ինկիլթէրրա մուրախխասլարընըն պէեան իթտիքլէրի քէֆիյէթ(?) թէնտա սըրֆ մըլահազաթըն իշարէ նիզամաթը, Պուլղար էեալէթինի ասքէրին սուլի հարէքէթինտէն վիգաեէ իտէմէզ. զիրա նիզամաթ հէր նէ գատար պէյտա օլուր իսէ օլսուն, պունլարըն վիգաեէսինի, մէնաֆիի միլլիէսինտէն աստ իթմէյէն պիր գուվվէյի ասքերիեէ թէսլիմ օլունուր իսէ, մէզքիւր նիզամաթ էհալիյի հիմաեէ իտէմէզ. պինաէն ալէյհ, դաէէթ միւթաասըլանէ թէտպիրի ինթիխաթիէնին գապուլի իգթիզա իտէր, վէ իշպու թէտպիրին, Եվրոբա թարաֆընտան գապուլ օլունաճաղընը իւմիտ իտէրիմ։»

Լորտ Պիգօնսֆիլտ —Գօնկրէ, միւզաքէրաթը խուսուսիէնին նէթիճէսինտէն, վէ մէսէլէնին հալը հագգընտան խօշնուտ օլսա ճայիզ տիր. չիւնքի ումումէն գապուլ օլունմուշ տուր քի սալթանաթը Սէնիեէ, Եվրոբանըն հէյէթը բօլիթիգըեէսի ագասը մագամընտա հուգուգը հիւքմրանիսինէ րիաեէթ իտիլմէսի մատտէսինին թէէմին իչին պիր մէվգիէ նայիլ օլմալը տըր։ Պու մատտէ, լօրտ Սալիսպըրի թարաֆընտան թագտիմ օլունան իքի թէքլիֆ իլէ իսթիհսալ գըլընմըշ տըր։ Պու իքի թէքլիֆ մուճիպինճէ, էվվէլա սալթանաթը Սէնիեէնին հուտուտը սահիհէսինի, վէ սանիեէն, հիւքիւմէթինի վիգաեէ, վէ թէպաասընըն ճան ու մալլէրինի մուհաֆազա իթմէք իչին սուրէթը քեաֆիէտէ գուվվէյի բօլիթիգըեէ վէ ասքերիեէսի պուլունաճագ տըր։ Րուսիա մուրախխասլարընըն թագտիմ իթտիքլէրի թէքլիֆ իսէ, պու իքի գարարը թամամ իտէր տէյի զօրգարըմ։ Էվվէլա, պիր Եվրոբա գօմիսիօնունուն թայինի մատտէսի, աշըգտան աշըգա Բալքանլըն հուգուգունա թօգունուր։ Հիւքիւմէթը Օսմանիէ, հուտուտունուն մուհաֆազասընտա մէվանիէ թէսատիւֆ իթտիյի հալտէ, Սուլթանըն հիւքիւմէթինէ րիաեէթ իտէն օլմագ։ Պունտան պաշգա, Եվրոբա գօմիսիօնու մարիֆէթի իլէ թայեին օլունաճագ նուգաթը ասքերիէ, հարպ սիլահլարընըն մէնզիլինճէ տայիմա վուգու պուլմագտա օլան թէճավիւզաթ հասէպի իլէ տայիմ օլմագ. Րուսիա մուրախխասլարընըն պու թէքլիֆլէրինին գօնկրէ թարաֆընտան թաստիգ օլունմամաճաղընը գավիէն մէմուլ իտէրիմ։ Իքինճի թէքլիֆէ կէլինճէ, պիրինճիտէն տահա զիեատէ գապուլի մուշքիլ տիր. իճապը հալ հալի թէմիզէ մըլթար օլան պիր վալինին, ասքեր ճէլպ խուսուսունտա, եալընըզ գօնկրէ թարաֆընտան էվվէլտէն թայեին օլունան նիզամաթա թէվֆիգ հարէքէթ մէճպուր իտիլմէսինէ ագըլ էրտիրէմէմէքտէյիմ։

Գօնթ Անտրասի էֆքեարընը պէեանէ ճանիպի րիասէթտէն տավէթ օլունտուգտա շունու իֆատէ իթմիշ տիր քի Ավստրիա-Մաճարիսթանըն տէվլէթինին մագսատը, միւմքին մէրթէպէ տէվամ իտէճէք պիր հալին թէէսիսինտէն իպարէթ տիր։ Պու էֆքեարա մէպնի, «իշարիլէյհ Րուսիա մուրախխասլարընըն թէքլիֆ իթտիքլէրի թատիլաթը, միւզաքէրէյի աթիէտէ իճապ իտէր իսէ թագտիր իտէպիլմէք շարթըյլա Ինկիլթէրրա թէքլիֆինի քեաֆի ատտ վէ գապուլ իտէր»։

Գօնթ Շուվալօֆ, լօրտ Պիգօնսֆիլտին, սալթանաթը Սէնիեէնին գուվվէյի ասքերիեէ վէ բօլիթիգըեէսի թահտիտ օլունաճաղընա տայիր սէրտ իթտիյի միւթալաաթա ճէվապէն չէօյլէ սէօյլէմիշ տիր. «զիքր օլունան էեալէթին հալի շիմտի զայրի մունթազամ օլտուղունտան, գավայիտի մութլագա իլէ թանզիմ օլունամազ. Նասըլ քի գաթէն գապուլ օլունան ասաքիրի միլլիէ թէշքիլի մատտէսի էօյլէ տէ Րուսիա մուրախխասլարընըն թալապ իթտիքլէրի թէտպիրի ինթիխաթիէ, տէվլէթը Օսմանիեէնին գատր ու հայսիեէթինէ թօգունմագ։ Րուսիա հիւքիւմէթինին արզուսի, Պուլղարիսթանտա վուգու պուլան սուլհ ու հարաքէթըն թէքրար վուգուինի մէնն իտէպիլէճէք պիր սուրէթը թէսվիեէ պուլմագտան իպարէթ տիր։ Եվրոբանըն վագըֆէսի իսէ, էեալէթը մէզքիւրէնին մէյտանը ինթիգամ օլմասընը մէնն իթմէքտէն իպարէթ տիր գանն իտէրիմ։»

Րէյիս, Գարաթէօտօրի բաշանըն էֆքեարընը անլամագ իսթէտիքլէրինտէն, բաշայի միւշարիլէյհ, պու թէքլիֆին իքի տէֆա օլմագ իւզրէ թագտիմ օլունտուղունու, վէ քէնտիսինին պու պապտէ միւթալաաթընը իլէրիւէ թաալիգ իթմէք արզուսինտէ պուլունտուղունու պէեան իտէր։

Բրէնս Պիսմարգ —Գօնկրէ պու կիւն Օսմանլը մուրախխասընըն միւթալաաթընը տինլէմէք հազըր տըր։ Միւզաքէրաթըն իլէրլէմէսինէ միւշքիլաթ չըգարմագ Գարա Ալինին մէնֆաաթընտան տէյիլ տիր գանն իտէրիմ. չիւնքի պու մէճլիսի ալի, տէվլէթը Ալիեէնին, Այ-Սթէֆանօս մուահէտէսի իլէ թէրք իթտիքի պազը մէմլէքէթլէրի քէնտիսինէ իատէ իթմէյի միւզաքէրէ իտէր։ Տէվլէթլէրին ճիւմլէսի, սուլհը ումումիյի մուհաֆազա արզուսի իլէ միւթէհերրիք իսէ լէր (?) պէքլէրլէր (?)։ Եվրոբա էֆքեարը ումումիէսի սուլհա խահիշկէր օլտուղունտան, պունու թէքմիլ իթմէք իչին տէվլէթլէրի միւթէճէքիւզ(?)…

մումիյի մուհաֆազայա արզուսու իլէ միւթէհերրիք տիրլէր. Եվրոբա էֆքեարը ումումիէսի սուլհա խահիշկէր օլտուղունտան, պունու թէքմիլ իթմէք իչին տէվլէթլէրի միւթէճէքիւզ. գալպէտէ էօյլէ պիր գարար տէյիլտիր. Ֆագաթ Եվրոբա էֆքեարը ումումիէսի, պու վագիֆէյի սուլհբէրվէրանէնին, գօնկրէնին տահիլինտէ տէվամընը միւթէսիւֆ օլմագ իւզրէ պէքլէր. Իշպու մէճլիսի ալինին միւզաքէրաթը թէքիլմէմէլի, պու մէսէլէնին չէօզիւլմէսինտէն թէքէլլիւֆ օլմագ իւզրէ տէվլէթլէրի միւթէհամմիլ օլտուքլարը ահտ իտիլմիշ օլմամագ իւզրէ հատ իթմէք, Ինկիլթէրրա թէքլիֆինի թաստիգ իթտի. Պու նազարը իթիպարա ալըրսաք, շարգ մէսէլէսինին միւզաքէրաթընտա պու մէճլիսի ալինին վագիֆէսի Օսմանլը մուրախխասլարը տարաֆընտան ճէվապէ ճէլպ իտիլմէյէ լայըգ տըր. Պու սուրէթլէ Ինկիլթէրրա թէքլիֆինին Օսմանլը թէպաասընըն մէնաֆիինէ մուվաֆըգ օլտուղունու պէեան իտէր։

Սէհէմմէթլու Ալի բաշա —Գօնթ Շուվալօֆ ճէնապլէրինին պէեան իթտիքի էֆքեար խիլաֆընտա օլարագ, Շարգի Րումելիտէ ասայիշի ումումինին, ասաքիրի միլլիէ մարիֆէթի իլէ մուհաֆազա օլունմասը, ժանտարմա, եանի ասաքիրի զապթիէ վասըթասըյլա վիգայէսի լազըմէտէն իտուքի պէեան իտէրիմ։ Խրիսթիանլարըն պունտան պէօյլէ ասաքիրի զապթիէտէ գապուլ օլունուր, միլլաթի վէ զապթիէ րութպէլինէ գատար թէրֆիի րութպէ նայիլ օլմալարընը տախի թէքլիֆ իտէրիմ։ Տիկէր թարաֆտան, ասաքիրի մունթազամէ գա սագլամագ հուգուգունուն հուտուտ թահտիտ օլունմասը, էհալի նազարընտա շաեանը թէէսսիւֆ տիր. ասաքիրի նիզամիէի Օսմանիէ տայիմա վագըֆէսինի թէմամի իլէ իճրա իտէճէքտիր։

Գօնթ Շուվալօֆ միւտաֆէաթընտա, «միլլէթ ասքերինին մէմուրիեէթի իլէ ժանտարմա ասքերինին մէմուրիեէթի այրը տըր. ժանտարմա ասայիշ ու էմնիեէթի մուհաֆազաեա մէմուր օլուպ, ասաքիրի միլլիէ իսէ, ասաքիրի մունթազամանըն եէրինի թութմաճագ տըր։ Պունտան մաատա, ասաքիրի միլլիէ պիր գուվվէյի Օսմանիէ օլուպ պիր գուվվէյի Իսլամիէ օլմաեաճագ տըր» տէմիշ տիր։

Մէհէմմէտ Ալի բաշա հազրէթլէրի, Խրիսթիանտան միւրէքքէպ օլաճագ իշպու ասաքիրի միլլիէ, ասաքիրի մունթազամա կիպի պիր ճինստէն միւրէքքէպ օլմաեաճաղընտան, պու հալտէ տէվլէթը Ալիեէնին նիզամաթը ասքերիեէսինէ խալէլ թարի օլմասընտան խէվֆ օլունտուղունու պէեան իլէմիշ տիր։

Լօրտ Սալիսպըրի, Ինկիլթէրրաթա մաարուֆ օլան միլլէթ ասքերի ուսուլինէ միւթապըգ տիքէր Եվրոբա մէմլէքէթինտէ ասքեր օլուպ օլմատըղընը սուալ իթտի։

Բրէնս տը Պիսմարգ պունա ճէվապէն տէտի քի «Լանտվէհր» Լանտշթուրմ», Ֆրանսատա Արմէ Թէրրիթօրիալ ունվանլը գուվվէյի ասքերիեէ պիր նէվ ասքերի միլլիէ սայըլաբիլիր։ Հէր նէ գատար Ֆրանսըզճա Միլի (ասաքիրի միլլիէ) քէլիմէսինին մանեայի սահիհինի պիլմէզ իսէմ տէ, իթիգատըմա քէօրէ, պու ասքեր հալը ասայիշտէ խանէ վէ մէմլէքէթլէրինտէ իգամէթ իտէրէք, աճիլէ ֆէվգէլատէ թավիր եալընըզ հիւքմտարըն էմրը մախսուսու իլէ թահթը սիլահա թօբլանըրլար։ Պունա օլունան միլլէթ ասքերի պիր նէվ ասքեր օլաճագ տըր քի մէմուրիէթի, ասաքիրի մունթազամա-յի Օսմանիեէնին Խրիսթիան էհալիսի իլէ միւնասէպաթընը մէնն իթմէքտէն իպարէթ օլաճագ տըր։ Խրիսթիանլարը, ասաքիրի նիզամիէէյի Օսմանիէ սիլքի տախիլինտէ իսթիխտամ իթմէք ուսուլը ճէթիտ, Խրիսթիանլարը ասքերէ եազմագլըղա թէշվիգ իտէմէզ. չիւնքի ասաքիրի մունթազամայի Օսմանիէ, իսթիլայի հալ ու մասլահաթտան օլարագ, տայիմա ասաքիրի Իսլամիէ հէյէթինտէ պուլունաճագ տըր։ Միլլէթ ասքերի իսէ, սուլհ ու ասայիշ վագթինտէ էմնիեէթը տախիլիեէնին մուհաֆազասը մէմուրիեէթինի իֆա իտիպ, մուհարէպէ էսնասընտա գաթը հայրէթի Բաթըրքանինին ասքերինի թագվիէ իտէճէք տիր։

Բրէնս Պիսմարգ, Ալմանիա մուրախխասը սըֆաթըյլա պու մէսէլէ հագգընտա սիւթարաֆ գալմամագ վագըֆէսի իգթիզասընտան օլտուղունու, վէ գօնկրէնին քիւշատընտան էվվէլ Ալմանեա իմբէրաթօրու թարաֆընտան քէնտիսինէ վէրիլէն թալիմաթ, հիչ օլմազ իսէ, Խօթանիոլ գօնֆէրանսը թարաֆընտան Խրիսթիանլարա վէրիլէն հիմաեէնին թէէմին իտիլմէսինտէն, վէ պու հիմաեէյէ սէքթէ վէրէճէք հիչ պիր շէյին գապուլ իտիլմէմէսինտէն իպարէթ իտուքինի պէեան իտէր։ Պունտան մաատա, բրէնս Պիսմարգ միւթէհէլիք միւզաքէրէսինտէն իպարէթ էհալի սիւլէյման մահալլէրտէ ասաքիրի Օսմանիէ իգամէ իտիլմէսինի, վէ հէր նէ գատար հիւքիւմէթը Սէնիեէ թարաֆընտան չէհիրլէրտէ ասքեր իգամէ իտիլմէյէ ճայիզ իսէ տէ, սահրալարտա օրտուկիահ ինթիխապ վէ թէէսիս իլէմէք ճայիզ օլմատըղընը, վէ Րուսիա մուրախխասլարընըն թէքլիֆաթընը գապուլ իլէ իթիպարին, վէ էկէր գօնկրէ թարաֆընտան մէզքիւր թէքլիֆլէր րէտտ օլունուր իսէ, թէէսսիւֆ իտէճէկինի, վէ էր եա կէճ սուլհ ու սալահը ումումիեէյի մուխաթարա-

ԷՍԻՐԱՐԸ ՀԻՆՏ

— 53 —

I

ԳԱՅՄԱԳԱՄ ՄԻՍԹԷՅԻՆ ՆԱԳԼԻՍԷԹԻ

Գօյմագամ իսէ, պունլարըն զըտտիէթինէ թէհամմիւլ իլէ, վէ կիւլիւմսէյէրէք շէօյլէ ճէվապ վիրտի.

— Խա՛եըր, մատմազէլ, պէնտէնիզ պաշա միւպալաղա իթմէքտէ կիպի, կէօզլէրիմ տախի պէք պէյա կէօրիւր օլտուղունտան, էօյլէ տիւրպիւն փալան գուլլանմամ։

—Էօյլէ իսէ տէսքիրինիզի խօշլամ իտին։

—Բէք իյի, պու զօր պիր շէյ տիր... խասսա իտէրիմ քի, պուրատա պիզի, եանի Ինկիլիզ ասքէրլէրինի թէհտիտ իտէն մուխաթարալար բէք չօգ տուր, վէ տայիմա պիզլէրիմիզ իգազ օլ(մ)ալը. Հօմբէտիւզ կիւզէլլէրին վէ սիւնթիւզլուի պիր մուհարէպէտէն պէրի ալթըշար ալթընըշա օլտու, իշթէ իմտի պու գատար մուխաթարա ալթընտա օլմագ։ Մուհարէպէլէրտէ տիւշմէն իլէ գարշը գարշըյա կէլմէմ, վէ պիլհասսա ճէնկ...

— Լաքին գանն իտէրիմ քի, ալէտ մատ-

մուազէլ Նանսի, պուրատա սիզին գօրգունըզ հիչ պիր օրտա եօգ տուր։

—Իշթէ ֆէնասը օ եա, էվվէլ պուրատա հիչ պիր օրտա եօգ տուր մատմուազէլ, ֆագաթ բէք չօգ տիւշմէն վար տըր։

—Է՜յ պունլար նէ՞րէտէ տիրլէր։

—Նէ՛ մութլու պու սիւալէ ճէվապ վիրէպիլէնէ։

— Սէպէ՞պ։

—Զիւնքի պուրատա տիւշմէն կիզլիտիր։ Վագտա հէր եէրտէ իսէ տէ, սանա կէօզէ կէօրիւնմէզ։ Վէ պիզիմ իթաիկի ճէնկ իսէ, գարանլըգտա վէ աճէպա ալ-չագըճա տըր։ Հէր կիճէ պիր թագըմ աւտարըլըգ գայալ օլուր, վէ հէր սապահ իշիմիզեան պիրի եօգլամա էքսիկ իր, վէ չու եա պու նէֆէրին նէօլտէթէ կիտտիքի գիմա, եա Հինտլիլէրին մէգրաս գանը ատամալ պօղուլմուշ, վէ խալսա խանճէրի իլէ պէօյիւնտէ խանչէր ահտոմ. պէլլի իքի քեամիլ իտի իօրիւլիր։ Վէ սապահլըգտա կիւնէշ գօրգունը իթտիքինտէ, պիր թիւրլիւ Հինտլիւթան իւզլէրինէ, պէօյլէ ճա գաթլ ու թէլէֆ իսթիլմիշ օլարագ պիր թագըմ գուրպանլար, վէ պունլարըն գանը միւշահէտէ գըլընըր։

Կէնճ գըզլար արթըգ կիւլմէմէք իւզրէ—

—Լաքին պու տէօրտիւնճի տէնէքէ չէյ տիր, աշըզ մատմուազէլ Նանսի։

— Միսիս Միթէյ, սիզի տիննէտիրմ գըզմամ, իքի ուշագըմը՝ արասընտա ճիւ-

զի պիր տէմիրէ հիսս իթմիմ, տէյէրէ իլավէ իթտի մատմուազէլ Լօվըլ։

—Իշթէ օ ճիւզի տիւթրէմէք տէ իյի մանէա տըր, տէտի պայրագտար Սուլի քէնտի քէնտուսէ, մատմուազէլ Լօվըլըն աշըգը օլտուղունտան, մէգտուրէնին իւզէրինէ պիր աթֆը նազար իտէրէք։

Միսիս շէօյլէ տէվամ իթտի.

—Իշթէ, նէ՞ սուրէթլէ սիլահլըտըլմ օլտուգլարը մալիւմ իւզ օլմաեան վէ քէնտիլէրինին իճրայի քամիլ իդեալդիսդա տիւշմէնլէրն պու կիպի ճիւթիլէր, եախօտ տահա տօղրուսու պու չէյթանլար էլէ կէչմէտիւքլէրինտէն, տահա զիեատէ մուխաթարալը մուճիպ օլմագտա տըրլար։

— Ֆագաթ պունլար նէ՞ օլուեօրլար, տէտի մատմուազէլ Էլէն։

—Օրտուլը քիմսէ պիլմէզ։

—Լաքին հինտուս իթտիքլէրինտէ, կէօրիւլիւրլէր գանն իտէրիմ։

—Ալա։

—Նէ՞ կիպի։

—Նասըլ քի տէսիմ, պունլար գարանլըգ կիճէլէրտէ ճէհէննէմի ալէյլէրինի իճրա իտէրլէր, վէ չէֆֆագ աթար աթմազ, կիճէ ճինլէրի կիպի գայիպ օլուրլար։ Վէ թէլէֆ իթտիքլէրի ատէմլէրին եէրլէրինէ մէրճիմէք իւզրէ, միւսթահսէն չօպանլըգլար, մինարէլէրինի եագալարլար վէ պուլալարընը թէրքէ իտէրլէր, վէ չու հալտէ գարանլըգ պասար պասմազ ճեալլէրէ(?) չէքիլիրլէր...

սօղուճան միւլլեա սիւրթիւնիւրլէր, բէլէնք կիպի սըչրարլար, վէ հիւզի պիր չամաթա իշիտէճէք օլսալար, գուրսուն եաղըտ պարշալարընըն րիւզկեարտան ուչտուղու կիպի ուչարլար։

—Ա՜հ, էֆէնտիմ, տէտի մատմուազէլ Լօվըլ գէրմէզը եանագլարը պիր ազ սօլարագ, պու բէք թէհլիքէլի չէյ տիր։ Շիրքէթիմիզ պու հալ ույգունսուզ խաթըրըմա կէլէճէք տիր։

—Բէք իյի, էֆէնտիմ, տէտի մատմուազէլ Նանսի, ֆագաթ սիզ պու աշըգլարտան քէնտինիզի նասըլ մուհաֆազա իտէրսինիզ։

—Պիզ տայիմա քէնտիմիզի կէօզլէթէրէք վէ իզլէրինի գօճալար պէքլէթէրէք քէնտիմիզի մուհաֆազա իտէյորուզ։ Շու վահշիլէրին թէշէպպիւսաթընը պալչա չըգարթմամագ իչին, պիզզաթ վահշիլէր հալինէ կիրմէքտէյիզ։ Նիհաեէթ զարիֆ պիր ֆէնապագըտ իսթիմալիլէ, պունլարա գարշը գօյապիլմէքտէյիզ։

—Ֆէնապագը՞տ մը, տէտի մատմուազէլ Էլէն։

—Էվէթ, մատմուազէլ։

—Նէ՞ կիպի։

—Իշթէ սիզէ շիմտի նագլ իտէյիմ, ֆագաթ էվվէլճէ սիզէ խապէր վիրիրիմ քի, էկէր նագլ իտէճէքիմ շէյ ֆէնապագըտ, տամարլարընըզա գանը տօնտուրաճագ տէ-

եա իկա իտէճէք բատտէսինէ կէլէն վագաալարըն Թէքրար վուգուընտէն խէվֆ իյլէտիկինի սէօյլէտի ։ Իգինճի Թէքլիֆէ կէլինճէ , բրէնս Պիսմարգ պուՆուՆ Պապը Ալիւէ պիր իսՄարտան խալարէԹ իտուկինի , վէ Ճէպէլը Լիպնան իլէ ԻնկիլԹէրրա միւսԹէմլիքեաԹը իտարէլէրի , Պուլղարիսթանտա Թէճսսիս օլունաճագ իտարէնէ պէնզէտակինի իԹիգատ իտէր ։

Բրէնս Պիսմարգ միւզաքէրաԹը եէվմիեէ իւզէրինէ պէեանը էֆքեար իյլէտիյի սըրատա , իքինճի բրօԹօգօլտա միւնտէրիճ օլան ԻնկիլԹէրրա Թէքեալիֆինին գօնկրէ Թարաֆընտան գապուլ օլունտուղունու , վէ Փագաթ մէսէլէյի մէզքիւրէնէ էն զիեատէ ալէագատար օլան տէվլէԹլէրին մուրախխասլարը Թարաֆընտան պէեան օլունան էֆքեար վէ միւլահազաԹ բրօԹօգօլա տէրճ ու իլավէ իտիլէճէկինի , վէ լօրտ Սալիսպրի Թարաֆընտան գրաաԹ օլունան Թէքլիֆնամէյի գապուլ վէ եա ատէմը գապուլտէ գօնկրէնին սէրպէսԹ օլտուղունու , վէ Ռուսիա Թէքլիֆնամէսի իլէ ԻնկիլԹէրրա Թէքլիֆնամէսի ԹաԹպիգ իտիլիպ պիր չէյ գալէմէ ալընմասը Մ. ՎատինկԹօնա հէվալէ օլունապիլէճէյինի պէեան էյլէմիշ տիր ։

ԻնկիլԹէրրա , ԱվուսԹրիա վէ Ռուսիա մուրախխասլարը միանէլէրինտէ պիր միւտտէԹ միւպատէլէյի էֆքեար օլունտուգտան սօնրա Թէքլիֆը մէզքիւր գապուլ օլունտու ։ Բրէնս Պիսմարգ , իքինճի բրօԹօգօլուն սէքիզինճի սահիֆէսինտէ միւնտէրիճ օլան ԻնկիլԹէրրա ԹէքլիֆաԹըը գրաաԹ , վէ մուգատտէմա ԱվուսԹրիա վէ ԻնկիլԹէրրա վէ Ռուսիա տէվլէԹլէրի մուրախխասլարը միանէսինտէ հուսուլէ կէլէն իԹԹիֆագ իւզէրինէ , Սօֆիանըն Պուլղարիսթանտա գալմասընա տայիր վիրիլէն գարարը պէեան էյլէտի ։

Գօնկրէ , ԻնկիլԹէրրա Թէքլիֆնամէսինին պիրինճի վէ իքինճի պէնտինի իԹԹիֆագը արա իլէ գապուլ էյլէտի ։ Անտէն սօնրա բրէնս Պիսմարգ եէվմը մէզքիւրտէ լօրտ Սալիսպրի Թարաֆընտան գրաաԹ օլունան Թէքլիֆնամէնին գրաաԹընա միւպաշէրէԹ իԹտի , վէ պունտա իԹԹիֆագ օլմատըղընը հիսս իԹտիրինճ պիր կէօնա իԹիրազ վուգուընտէ գրաաԹը Թաթիլ իտէճէկինի պէեան իԹտի ։

Էսնայի գրաաԹտա , Վ. արնա չէհրինին Պուլղարիսթանա իլհագ իտիլմէսի , Ռուսիա մուրախխասլարը Թարաֆընտան Թալապ օլունտուղունու բրէնս Պիսմարգ պէեան էյլէտի ։

Լօրտ Սալիսպրի , Ռուսիա մուրախխասլարը իլէ վուգուա կէլէն խուսուսի միւլագաԹընտա , Վ. արնանըն Ռումէլիէ Թէրք իտիլմէսինի Թէքլիֆ էյլէտիկինի , վէ Փագաթ Ռուսիա մուրախխասլարը պուՆու գապուլ իԹմէյտիքլէրինի , վէ Սօֆիա սանճաղը էյրինէ Վ. արնանըն Ռումէլիէ Թէրք իտիլմէսինէ Ռուսիա տէվլէԹի րագը տէյիլ իսէ տէ , հուտուտը ղարպիէտէ պիր Թաահիհի հուտուտ չարԹըյլա Սօֆիա սանճաղընըն Թէրքինէ Ռուսիա րիզա կէօսԹէրէճէկինի սէօյլէտի ։

Բէյլիս գրաաԹա տէվամ իլէ , «իսԹինգքեամ եարմագ» քէլիմէսինէ կէլտիգտէ գօնԹ Շուվալօֆ քէլամա աղազ իլէ , Ռուսիա մուրախխասլարընըն ասըլ մագսատի , պու մէսէլէ իչին պիր Եվրօբա գօմիսիօնունուն Թէշքիլի մատտէսի օլտուղունու պէեան էյլէտի ։ Բրէնս Պիսմարգ , միւլահազաԹ ու միւԹալաաԹընը չիմտի իֆատէ իլէ գայտ իԹտիրմէք էֆքեարընտա օլուպ օլմատըղընը միւսիւ Շուվալօֆտան սուալ իԹմէքլէ , գօնԹ Շուվալօֆ ճէվապընտա , իլէրուտէ Թէքլիֆնամէսի իւզէրինէ միւլահազա օլունմագ , վէ հիւքիւմէԹինտէն մէզունիյէԹ ալմագ չարԹըյլա ԻնկիլԹէրրա Թէքլիֆնամէսինի գապուլ իտէպիլէճէկինի պէեան էյլէտի ։

Բէյլիս կէլէճէք իճԹիմաատա միւսիւ ՎատինկԹօնուն Թէքլիֆնամէսի միւզաքէրէ օլունտուղու սըրատա , Ռուսիա Թէքլիֆնամէսինին տախի ԹահԹը միւզաքէրէյէ ալընաճաղընը պէեան էյլէտի ։

Մէճլիսի ալի , ԻնկիլԹէրրա Թէքլիֆնամէսինին գապուլի , ԻնկիլԹէրրա Թէքլիֆնամէսինի իխլալ իԹմէեճէյի էֆքեարընտա օլտուղունտան , գօնԹ Շուվալօֆ , չարԹը մէզքիւրէ , եօգարըտա գրաաԹ օլունան ճիւմլէյի գապուլ իԹտի ։

Բէյլիս , « իսԹինգեամ ինչասը » քէլիմէսինէ գատար օգուտուղու ճիւմլէ գապուլ օլունմուշ ատտ իտէրէք , « Թէհտիտ օլունմուշ » լուղէԹինէ գատար գրաաԹա տէվամ իտէր ։ Անտէն սօնրա ըէյը հազըրը իպգա իտէճէք վէ գօնԹ Շուվալօֆուն Թէքլիֆնամէսինտէ իղհար օլունան արզուեու խօչնուտ իտէպիլէճէք սուրէԹտէ պիր լայիհա գալէմէ ալմասը իչին միւսիւ ՎատինկԹօնա միւրաճաաԹ իտէր ։ Միւսիւ ՎատինկԹօն գօնկրէ Թարաֆընտան քէնտիսինէ իհալէ օլունան խըտմէԹի , պիր էֆքեարը միւսալէմէԹքեարանէ իլէ գապուլ իտէճէկինի վէ գալէմէ ալաճաղը լայիհա անճագ քէնտի չախսի էֆքեարընտան իպարէԹ պուլունաճաղընը պէեան էյլէմիշ տիր ։

Բէյլիս , յունիսին 24 ։ ՆՃի կիւնիւ վուգու պուլաճագ իճԹիմաատա գանղի մատտէլէր միւզաքէրէյէ ալընըը տէյի գօնկրէնէ սուալ իԹմէսի իւզէրինէ , գօնԹ Անտրասի Այ-ՍԹէֆանօս մուահէտէսինին Պուլղարիսթանա այիտ մատտէլէրի ԹահԹը միւզաքէրէյէ ալընմասընը Թէքլիֆ իտիպ , իչպու Թէքլիֆի գապուլ օլունուր , վէ պինաէլէյհ բրէնս Պիսմարգ միւսիւ ՎատինկԹընըն գալէմէ ալաճաղը լայիհատան սօնրա , Այ-ՍԹէֆանօս մուահէտէսինին 7 վէ 8ինճի պէնտլէրի ԹահԹը միւզաքէրէյէ ալընաճաղընը պէեան իտէր ։

Մէճլիս սաաԹ 4 1/2 տա գալգըը ։

(Մուրախխասլարըն իմզասը)

(Տէվամը)

Պու քէրրէ Նէշր օլունան պիր ըսԹաԹիսԹիգ ճէտվէլինէ Նէզարէն , պու կիւնքի կիւն տիւնեատա Չին իլէ Ճաբօն տախիլտէ օլմատըղը հալտէ 58 միլեօն աԹ պուլունմագտա իմիշ ։ Եանի , Ռուսիատա 21,570,000 , Ալմանիատա 3,352,000 , ԱվուսԹրիատա 1,367,000 , Մաճարիսթանտա 2,179,000 , ԻնկիլԹէրրատա 2,255,000 , Թիւրքիատա 1 միլեօն 400 պին , ՄիւթԹէհիտէի Ամէրիգատա 9,504,000 , Արժանթին ճիւմհուրիյէԹինտէ 4,000,000 , Ֆրանսատա 2,624,000 , Իւրիւկիւէյտէ 1,600,000 րէս աԹ պուլունուեօր իմիշ ։

—

Ֆրանսանըն պու կիւնքի կիւն գուվվէյի ասքէրիեսի 3,600,000 Նէֆէրէ պալիղ օլուեօր . պու հիսապճա էհալիտէն օնտա պիրի ասքէրէ ալընմագտա տըր ։ Տէվլէթը միւշարիլէյհանըն սուլհ հալինտէ տայիմի օրտուսու 110 պին րատտէսինտէ տիր ։

—

Ղօլօս նամ Մոսգօֆ ղազէԹասընըն մուխպիրի , լօրտ Պիգօնսֆիլտ իլէ պիր միւքեալէմէտէ պուլունուպ , իչպու միւքեալէմէ էսնասընտա լօրտը միւշարիլէյհ , Ռուսիա իլէ ԻնկիլԹէրրա պէյնինտէ զուհուր իտէն եանլըշ անլաշըլմալարը պու կիւնքի կիւն պէրթարաֆ իտիլմիշ օլտուղունու պէեան իլէ , տիւէլի միւշարիլէյհիմին կէչմիշի ունուտարագ , իքի տէվլէԹ պէյնինտէ ճէրէեան իտէն միւնասէպաԹըն իսլահընա չալըշմալարընը արզու էյլէմիշ տիր ։ Մէզքիւր ղազէԹա պունու եազտըգտան սօնրա չէօյլէ իլավէ էյլէմիշ տիր . «չիւպհէսիզ տիր քի , պունտան պէօյլէ եանլըշ անլաշըլմալար օլմաեաճագ տըր , չիւնքի պու կիւնքի կիւնտէ պայլըճա միւշքիլ իմիզ ԻնկիլԹէրրա օլտուղունու բէք էյի պիլիրիզ ։ ԻնկիլԹէրրանըն միւԹԹէֆիգի օլան տէվլէԹը Ալիէ , ղայէթ իԹտիյի մէմալիքտէն պազըլարընը Թէքրար եէտը գազաԹընա կէչիրմէք իչին Հէր պիր ՖըրսաԹտան իսԹիֆատէ չալըշաճաղընը քէչֆ իտէեօրուզ ։ Յունիս 4 Թարիխլի մուահէտէ (Գըպրըս մուահէտէսի) չարԹ Թահթընտա օլարագ իյանը հարպ տիմէք տիր ։ ԻնկիլԹէրրաեա էն միւնասիպ ճէվապ , Գարատէնիզտէ գուվվէԹլի պիր տօնանմա Թէշքիլ , վէ ԻնկիլԹէրրա միւսԹէմլիքեաԹընը Թէհտիտ իտէճէք իչին մէրքէզի Ասիատա գուվվէյի ասքէրիէ ճէմ իԹմէք տիր»

ԱԶԳԱՅԻՆ

Բէնկչէնպիհ կիւնքի Մասիստէ , Բաղէչտէն եազըլմա պիր մէքԹուպտան ալընարագ , չու աԹիտէքի տէհչէԹամիզ վագայար օգունմուչ տուր ։

«Սիրելի՛, արդարեւ մեր ցաւերը նամակով ձեզ յայտնել անկարելի է , բայց և այնպէս համառօտիւ սրտիս վէրքերը ձեզ բանամ, նորա վրայ դեղանի մը դրուելու յուսով ։

«Լաւ գիտէք որ մեր գիւղացիները՝ Միրզա աղայի տղայքն իրենց մարդիկներովը՝ և Հասանօքներն իրենց Մորդիկներովը՝ տարին մ'ի վեր միմեանց ներհակ էին իրենց տուրքերն ժողվելու մասին ։ Մեր Րէիս Սէֆէրն ամենուս ալ տուրքը գիւղէն ժողվեց , Միրզա աղայի տղոց տուրքերը վճարեց ։ Ժամանակէ մ'ետքը , Հասանօքներն , անկարծ գիւղը մտան լի սրտմտութեամբ , և կօ ղէին զՐէիս Սէֆէրն կրակ այրել ։ Ֆրանգուլենց Խաչիկն՝ Րէիսին բարեկամութիւն ընել ուզելով՝ Քիւրդերը մեր տունը բերաւ , որպէս զի չորեաց առաջքն առնու , և մենք ալ ընդունելով ամեն կերպիւ պատուեցինք և յարգեցինք զՔիւրդերն ։ Բայց երբ որ Միրզա աղայի տղան , Ֆարսօն , կը լսէ որ այս Քիւրդերն մեր տունն են, իւր եղբարքը Սաօ՛, Մաղօն ու Ըմօն հետը առած , սպառազինուած , գիշերը ժամը 2 1/2 ին մեր տան վրայ յարձակեցան ու ներս մտնելով, եղբօրդ Պետրոսին « դուն այդ մեր թշնամիները ինչո՞ւ ներս տունդ ընդունեցիր » ըսին , և Ֆարսօն հրացանով զՊետրոսը գլխէն զարկաւ , որոյ նոյն րոպէին ուղեղը դուրս թափելով ինկաւ ու հոգին աւանդեց ։ Աւոր վերայ որդիս Միքայէլը փախնալով , չորս օր վերջը նա ալ մեռաւ ։ Անաւասիկ , երկու կտրիճս մեռան Ֆարսօյի ձեռամբ ։ Այս մասին առաջնորդն ալ Պատրիարքարան հեռագրած է , դուք ալ նայեցէք աշխատեցէք զՖարսօն ազատ չթողելու , եթէ կարելի է Պօլիս տանելու , որպէս զի իւր արժանաւոր պատիժը կրէ , զի նա է իմ երկու կտրիճներուս կեանքը աշխարհի վրայէն վերցնողը ։ Իսկ եթէ դուք անկարող կը գտնուիք վրէժխնդրութեան մասին, շուտով գրեցէք ինձ որ ես թէ՛ հոս կամ թէ Պօլիս գալով աշխատիմ մինչև իմ վերջին շունչ և իմ անմեղ արեանց վրէժը առնեմ այն զող աւազակ և անմեղ արիւնները ջրի պէս վազցնող Քրդէն ։ Շուտով նամակիս պատասխանը գրեցէք, որուն անհամբեր կսպասեմ։»

Կը մնամ սպանեալ
եղբօրդ կին
Ա. Կաքուլ

1 Մայիս 1878
Բաղէշ

—

րճճէտէ տէհշէԹլի օլմասա իտի , ատէԹա պիր գօմէտիա օլուր իտի ։

—Ա՜հ , գայմագամ էֆէնտի , տէտի մատմուազէլ Նանսի , ինսանըն մէրագընը արԹըրմագըըգտա Նէ՛ գատար մահիրսինիզ ։ Խիտի , րճճա իտէրիմ, պիր ան էվվէլ Նագլինէ Թինիզէ պաշլաեըն ։

—Աման էֆէնտիմ , հայտէ պաշլաեըն , տէտիլէր քեաֆֆէսի կէնճ գըզլար ։

—Պէնտէնիզ , տէտի մատմուազէլ Լօվըս տէհշէԹլի հիքեաեէլէրի բէք զիեատէ սէվէրիմ , վէ տաչլարըմ պաշըըմտա իւրրիւրիւր իտէ , մէմնուն օլուրում ։

—Ա՜հ մատմուազէլ , տէտի պայրագտար Սուլլի եավաշճա վէ քէմալի աշգ իլէ , էյէր սիզ պէնիմ զիվճէմ օլսանըզ , պագըն կիճէ կիւնտիւզ տէհշէԹլի հիքեաեէլէր Նագլ իտէրէք , սիզի Նա՞սըլ մէմնուն գըլարըմ ։

—Հայտէյին էֆէնտիմ , չու ֆէնտօլագըըղը Նագլ իտին, տէտիլէր կէնճ գըզլար եէկավազ օլարագ ։

Միւլէյ չու վէճհ իլէ պաշլատը ․

—Հէյման հէր կիճէ Պէնարէսին ճէնուպ Թարաֆը վարըշընա միւԹԹասըլ օլան քիւչիւք օրմանըն սինօրու իւզէրինտէ պէքլէեէն Ինկիլիզ ՆէօպէԹճիլէրինին գաՖլ ու Թէչք իտիլտիկինի կէօրիւր իտիք ։ ՆիհաեէԹ պիր կիւն գուլիԹճիրիմիզտէն պիրի , ՆէօպէԹճի գըլաֆըԹինտէ պիր գաչ ինսան չէքլի եաբարագ , պուՆլարը կիճէնին պիրինտէ Նէօպէթ մահալլէրինէ վազ իԹմէքլիկի , վէ պիզիմ տախի քեաֆֆէԹէն միւսէլլահ օլարագ , Նէօպէթ աղաճլարընըն էնլի եափրագլարը արգասընտա , վէ օրմանըն եագընընտա պուլունան պիր կէօլիւն իչինտէ կիպլէնմէքլիկիմիզի տիւշիւնտի ։

—Տօղրուսու էֆէնտիմ , պու բէք ագըլըճա պիր Թասավվուր , տէտի մատմուազէլ Լէյն միւմայիլէյհին սէօզինի քէսէրէք ։

—ԷվվէԹ , էվվէԹ , տէյէ ճէվապ վիրտի Միւլէյ կիւլէրէք , վէ սօնրա չէօյլէ տէվամ իԹտի .

—Սուեուն իչինտէ իւչ սաաԹ գատար կէչիրտիք , վէ սիզի Թէմին իտէրիմ քի , պուլունտուղումուզ չու Թօհաֆ , Փագաթ ույկունսուզ հալտէ , մէզքիւր իւչ սաաԹ պանա եւյ գատար ուզուն կէօրիւնտիւ ։ Կիճէ պիւսպիւԹիւն սիւքիւնէԹ իչինտէ օլուպ , սատէ տախի եագլաչմագտա իտի ։ Հէլէ վիճտանըմըզ սօլուգ սուտան տօնմագ մէրԹէպէսինէ կէլմիշ իտի , վէ սագըն չու Թէտպիրիմիզ ղալիպ չըգմըշ օլմասըն տէեու վէհմէտ իԹմէքլիկէ պաշլատըղըմ իչին սիւրատէն պիրէ խաֆիֆ պիր ըստըգ սէտասը իչիտիլմէկէ , հէյքիմիզ տիԹրէտիք , վէ Նէ՞ իմիշ տէեու էյԹրաֆա պագընճա , պիր սիւրիւ չէյԹան կիպի Հինտլիլէր կէօրտիւք քի , գանլը իտէրլին եէրին սըԹընտան չըգարագ , եաւրիւչ օլտուղումուզ չէքիլէրին իւզէրինէ հիւճում իԹտիլէր ։

Միւլէյ , իԹտիկի հիքեաեէնին հուսուլէ կէԹիրտիկի Նէֆրէթի կէօրմէք իչին , պիր իքի սանիյէ գատար սուքիւթ իԹտի ։ Պու Թէսսիր քէնտիսինի մէմնուն գըլտը, չիւնքի պու արա կէնճ գըզլար քէմալի տէհչէԹ վէ մէրագ իչինտէ իտիլէր , վէ ՆիհաեէԹ մատմուազէլ Նանսի , ուձունուն սագըղընըն Թէրճիման օլարագ ,

—Տէվամ իտին , էֆէնտի , տէվամ իտին , կիւրա պիրի պէօյլէ մէրագտա պըրագմագ , էյի չէյ տէյիլ տիր , տէտի ։

Միւլէյ տախի կիւլիւմսէյէրէք , չու վէճհ իլէ տէվամ իԹտի .

—Պիզ տախի պու աչագըլար իւզէրինէ եագլաչ կիպի գուրչուն եաղտըրմաեա պաշլատըղըմըզտան , իչէրինտէն աԹըլըր մուսլիմէյի յօգուլու , վէ եէտինճիլէրի աեագ կէօզլէրլէրինտէ , եէտիսի՛ մուգավէմէԹ իտէմէտիքլէրի Նիսպէթլէն , մէրգումու հայտէլին սէրպէսԹ պըրագըրագ ։ Պու խապիսի էյրէ սէրիմիզ , վէ գանլարա մուլէմմա օլմուշ օլտուղու հալտէ , պուրատա ճուլուն պէրագամըզ , վէ աստէլէրիմըզտէն պէրքեարընտան Թէլէֆ օլարագ , քէնտիսինի ՊէնարէսԹէ կէօԹիւրտիւք ։ Միւրատըմըզ մէրգումտան պայը մալումաԹ ալմագ իտի , ՓագաԹ պու ատէմլէր Նըմրի Թէյսիլիւ , ՓագըլաԹ վէ գահրամանլըգ տարգ ԹիմիքլէրինտէՆ , Հէր Նէ եօլտա Ճէհտ վէ եախօտ վասըլար իԹտիք իսէ , տողընտան պիր սէօզ պիլէ չըգարԹամատըգ ։ Պէնարէսին էն մահիր հաքիմի օլան սըր Ճօն Մալգօմ պիլէ բէք չօգ ուղրաշտը իսէ տէ , Հինտլի պիր սէօզ պիլէ սէօյլէմէտի ։ Մէրգում հաքիմ պու ատէմի աճ պըրագտը , վէ սագաԹ աեագընա պաղլանմըշ օլան ալէտլարը չըգարԹտը , լագին եինէ մուվաֆագ օլամատը , վէ Նիհաեէթ Հինտլի իւչ կիւն սօնրա քէնտի սըրրը իլէ պէրապէր մէզարա կիրտի ։ Անճագ պու իքի ադլըգ պիր մատտէ տիր ։

Զ

ՆԷԹԻՃԷՍԻԶ ՎԷ ՄԻՒՆԱՍԷՊԷԹՍԻԶ ԹԷԼԱՄԼԱՐ

Գայմագամ Միւլէյին սօն սէօզլէրի իւզէրինէ պիր արա սուկիւթ պիր հօյրէթ վէ սուգիւթ հիւգիւմ իԹտի ։ Վէ էվվէլ վէ էվվէլ մատմուազէլ Նանսի՝ քէլամա աղազ պիլէ .

—Ա՜հ , էֆէնտիմ , սիզ պիզի պաչտան ահալա գատար պիԹիրէտինիզ ։ Պիլիրմի՛սինիզ , ատէմ սիզի տինլէեօր իքէն , ատէԹա սինիրլի ատէմլէրտէ ույգուսուզլուգ հուսուլէ կէԹիրմէք իչին , խասսէԹէն Թէլիֆ իտիլմիշ վէ եազըլմըշ օլան հիքեաեէ քիԹապլարընտան պիր պապ օգուեօր գաՆՆ իտիեօր , տէտի ։

(Տէվամը)

Բէզարիք չու աթիւէքի տէհշէթէնկիզ մէքթուպ տախի Մասիսին այնի նիւսխէսինտէ օգունմուշ տուր։

Եդեսիա, 26 յունիս 1878

. . . խմբագրապետ ազնիւ Մասեաց.

«Անցեալ չարթուան Պօլսոյ Թղթաբերը երբ քաղաքս կուգար, Զար-Մելիքի մօտ կողոպտիչ խմբակի մը պատահեցաւ։ Թղթաբերը իւր ձիոց սրընթացութեան շնորհիւ անփաս անցաւ. սակայն խմբակը ուրիշ երկու ճամբորդ զարկեց։

Տեղւոյս վճռաբեկ ատենին անդամոց գլխաւորն՝ Սալիհ աղա՝ վսեմ. կառավարչէն գիր մ'ստացաւ, որով կազդարարուէր իրեն իւր պաշտօնէն հեռանալ առ այժմ։ Սալիհ աղան չունի եղեր այն ձիրքն ու յարմարութիւնը, որք անհրաժեշտ են ներկայ ժամանակիս մէջ կառավարական պաշտօնէի մը համար։ Տաճիկ զօրեղ կուսակցութիւն մը, որու պաշտօնանկութիւնը կը պահանջէ. կը հաւատեն թէ պիտի յաջողի սոյն կուսակցութիւնը։ Երանի՛ թէ բարեխնամ կառավարութեան ամեն կարգի պաշտօնեայք ունենային ձիրք ու յարմարութիւն, որք օգտակար ընէին զիրենք կառավարութեան և սիրելի բոլոր ժողովրդեան։

Քանի մ'օր առաջ մեր Ազգ. 4–5 ժողովականաց տանց դռները գիշեր ատեն հրացաններ պարպուեցան. Զաբազործք անծանօթ մնացին. Թաղեցիներէն ոմանք հրացանի տարաժամ պայթումները լսելով, վախերնուն հիւանդացած են։

Ամսոյս 14ին գիշերը, քաղաքէս ժամ մը հեռու Խանճուղազ ըսուած տեղը, հուղկահար հրոսախումբ մը, չորս Հայ ճանբորդ կողոպտեց ու վիրաւորեց։ Սոյն կողոպտելոց Տաճիկ ուղեկիցները «Մահմետական ենք» ըսելով ամեն բանէ ազատ մնացին։

Չէրքէզ գաղթականք քաղաքէս դուրս Նորաշէն գօրանցը կը բնակին։ Ասոնց մէջ հիւանդութիւն կայ, ամեն օր զոհեր կուտան։

Ամսոյս 20ին Տէմըրճը-փազարը ըսուած շուկային մէջ Թուրքերն Հայ մը կուշտ մի դանակոծեցին։

Սրճոյ գիւղօրէից Չէրքէզ գաղթականաց մէջ հիւանդութիւնը սաստիկ ճարակած է։

Պիրէճիկէն յունիս 19 թուով գըրուած նամակի մը մէջ հետեւեալ տողերը կը կարդամ.

«Պիրէճիկի ներկայ վիճակը ցաւալի է։ Քէթքանլի ըսուած ցեղին Քիւրդերը, գրեթէ 120 ձիաւորէ բաղկացեալ խումբ մը կազմելով շրջակայ գիւղերը յուղկահարութեան և աւազակութեան կը պարապին։ Ամսոյս 16ին, տեղէս 3 ժամ հեռու Այրան ըսուած գիւղէն Պիրէճիկ մերգ բերող 20ի չափ ճանբորդք, քաղաքէս 1/4 ժամ հեռու այգեստանեայց մէջ յիշեալ աւազակաց հանդիպելով կը կողոպտուին. 18ի չափ բեռնաւորեալ անասուններ, հանդերձներ, ատրճանակներ և այլ ինչքեր աւար կուտան աւազակաց խումբին։ Հուղկահարք 1/4 ժամ հեռաւորութիւն ունեցող Հաճի-Նէպի ըսուած գիւղին վրայ կը յարձակին, ոչխարաց հօտ մը աւար կտանին։ Նոյն օրը դարձեալ, Զար-Մէլիքի քով Ատման ըսուած գիւղին վրայ կը յարձակին, անկից ալ դատարկ ձեռքով չեն քաշուիր։ Առ այժմ բոլոր ճանբաներն աւազակներով ու մարդասպաններով պաշարուած են։»

Դարձեալ մի և նոյն նամակին մէջ կը կարդանք հետեւեալը։

«Այսուհետեւ գաղթական Չէրքէզներէն ոմանք մշակութիւն, ոմանք ալ Հայոց քով ծառայութիւն կ'ընեն։ — Ասոնց մէջ Պուլղար ազգէն կին մը և աղջիկ մը կան եղեր գերի եղած, որք հիմայ այդ կողմը (Եդեսիա ըսել կուզէ) եկած են—։»

Սեւերէկի Թղթակցէս վերջին անգամ ստացած նամակս, տեղւոյս քաղաքական կացութեան վրայ լռութիւն կը պահէ, ու Ազգային կացութեան վրայ դժգոհութիւն կը յայտնէ։

* * *

Յ. Դ. Սրճոյ գայմագամը տեղւոյն անհանգստութեան առթիւ . . . քաղաքս եկաւ։

Կէչէն կիւնքի Ֆար տիւ Պօսֆօրտա եազըլան պիր հավատիս, անտէն ալարագ սայիր ղազէթալարտա տախի կէօրիւլմիւշ օլուպ, հալպուքի պիզիմ պիլտիկիմիզէ մուվաֆըգ օլմատըղընտան, պէեանընա իհթիեաճ կէօրիւրիւզ։ Շէօյլէ քի, մէզքիւր ղազէթատա կէօրիւլտիւկիւնէ կէօրէ, կիւեա Էրզրում, Վան վէ Տիեարպէքիր վիլաեէթլէրինտէ իճրա խըլընաճագ իւզրէ, բաթըրգ հազրէթլէրինին Թահթը րիեասէթինտէ օլտուղու հալտէ, պազը զէվաթը միւթէպէրէտէն միւրէքքէպ օլարագ թէշէմմիւլ իտէն պիր մէճլիստէ, պիր խըլահաթ լայիհասը գալէմէ ալընմագտա իմիշ. վէ պու գօմիսիօն պու մատտէյէ սատրազամ հազրէթլէրինին թէշվիգլէյէ թէշէպպիւս իթմիշտէ օլտուղունտան, մէզքիւր վիլաեէթլէրտէ սանայի, թիճարէթ վէ զիրաաթըն իլէրու կիտիպ, վէ էմնիյէթի լազըմէնին հուսուլի զըմընտա էյզիմիյէթտէն պուլունան պիր խուտէյի հասընէնին էսաս ու չարէսինի, միւշարիւլէյհ հազրէթլէրինէ իխպար ու թագտիմ էյլէյէճէք իմիշ։

Պու գօմիսիօն, կէչէն չարշէնպէ կիւնքի չայէրի րէսմի օլարագ միւճէմմիւ իտէն մէճլիս թարաֆընտան թէշքիլ օլունան գօմիսիօն տուր քի, պիզիմ պիլտիկիմիզ, վէ սայիր ղազէթալարըմըզտա եազըլանլարա նըզարէն, էյլէ Ֆար տիւ Պօսֆօրուն եազտըղը կիպի օլմայըպ, իլա Թաշրալարտա մէարիֆին ինթիշարը թէշվիքլէրինտէն իպարէթ պուլունուպ, վէ Ազարէկեան Մարկոս էֆէնտիյի պիր թէքլիֆի իւզէրինէ, Վան տէնիլինին, Նիւրատ վէ Տիգրիս ըրմագլարընըն պիրլէշտիրիլմէսի մէսէլէսինին թէֆթիշի տախի, մէզքիւր գօմիսիօնա իհալէ գըլընմըշ տըր։ Հալպուքի էօյլէ խըլահաթ լայիհասը հազըրլամագ, վէ սատրազամ հազրէթլէրինին թէշվիգլէյէ օլմագ կիպի հիչ պիր չէյ իշիտիլմէմիշ տիր։

Ֆար տիւ Պօսֆօր պու հավատիսի նէրէտէն ալմըշ օլտըղը պիլէմէյիզ. լաքին չունքի սէօյլէնէպիլիրիզ քի, էկէր պէօյլէ միւլէթիմիզ այիտ հավատիսլէրտէ, միւլէթիմիզ ղազէթալարընտան եալանճը օլմաեանլարա միւրաճաաթ իյլէսէ, թահա իյի օլաճաղընտա շիւպհէ եօգ տուր։

Պու հավատիստէ տիգգաթա շաեան պիր նօգթա վար տըր, չէօյլէ քի, Թաշրալարտա վէ պինաէն ալէյհ Էրմէնիսթանտա տախի իսլահաթա իհթիեաճը չէսիտ վար տըր, պունու հէրքէս պիլմէքտէ օլտուղու, վէ եալընըզ Պապը Ալի Թարաֆընտան իճապը իճրաըսընա հիմմէթ վէ միւսաարաաթ պույրուլմասը թաքիփ պուլունտուղու թագտիրտէ, պիր թարաֆտան Ֆիլվագը Պապը Ալի Թարաֆընտան էօյլէ պիր իսլահաթ լայիհասը հազըրլանմագտա օլտուղու ղազէթալարտա օգունտուղու միւյլու, պիր թարաֆտան տախի Ինկիլիզ տէվլէթի թարաֆընտան, վէ տիկէր թարաֆտան տախի բաթրիգխանէմիզ թարաֆընտան, այնի խուսուսա թէշէպպիւս օլունտուղու, քէզալիք ղազէթալարտա կէօրիւլմէքտէ տիր։

Պիզիմ պիլտիկիմիզէ կէօրէ, պիր կէմիտէ պիր գաչ գափթան պուլունուպ տա, այնի վագըթտա այնի գումանտայա գալգըշըլըրսա հալտէ, օ կէմի թէհլիքէյէ տիւչար օլուր տէրլէր, մէսէլի մէշհուր տուր, վէ ինքեար օլունմազ պիր հագիգաթ տըր, մաաղալլահ, աճապա պիզիմ իսլահաթ տա այնի հալէ մի պուլունմագտա տըր։

—

Վարնա թախլիյէ օլունմագ իւզրէ պուլունտուղունտան, տիւնքի կիւն օրատան Էյլիպասանլը իքի թապուր ասաքիրի Շահանէ կէլմիշ տիր։

—

Պէրլին մուահէտէյի սոլհիյէսինին իւչ հաֆթա զարֆընտա թաստիգ ու թաաթի խըլընմըսը, մուահէտէ իդթիղասընտան օլմաղըա, միւտտէթը մէզքիւրէ ալափրանկա օգոստոսուն իւչիւնճիւ կիւնիւ խիթամ պուլաճագ իսէ։ Մուահէտէյի սուլհիյէնին Թիւրքճէ թէրճէմէսի խիթամ պուլմամըշ օլտուղունտան, թաստիգ ու թաաթիսի օն պէշ կիւն թէէխիր խըլընմըսը Պապը Ալի Թարաֆընտան թալապ օլունմուշ իսէ տէ, բրէնս Պիսմարգ վիրտիկի ճէվապտա, թաստիգ տէնիլէն չէյ իքի իւչ սաթըրտան իպարէթ պիր ֆըղրա օլտուղունտան, պունուն վագթի մուաեեէնինտէ թաստիգ վէ իմզա խըլընմըսը լիւզումինի պէեան իթմիշ, վէ միւշարիւլէյհին պու թաւէպի իւզէրինէ, էճտի աղէա թաստիգնամէ բէնչչէնպէ կիւնիւ թաստիգ վէ իմզա օլունմուշ տուր, մուահէտէնին ասըլընա կէլինճէ, Թիւրքճէ սիւրէթի խիթամ պուլտուղու զէման իմզալանաճագ տըր։ (Մէսէնճըր)

—

Ավստրիա սէֆիրի գօնթ Զիչի հազրէթլէրի պու ագշամ Պէյիւքտէրէտէ քէայն Ավստրիա սէֆարէթխանէսինտէ վիէքըլա վէ սիւֆէրա հազարաթընա պիր զիեաֆէթ վիրէճէքլէր տիր։

—

Կէչէն բէնչչէնպէ կիւնիւ Ֆիւգ Ֆիւնամ Ինկիլիզ ավիզօ վաբօրու Պէշիգթաշ չիմտէնլէրի պիր րիւղկեար իլէ գարաեա օթուրմուշ, վէ տէրհալ Րիզարգ նամ զըրհլը սէֆինէ մուավէնէթի իլէ եինէ եիւզտիւրիւլմիւշ տիւր։

—

Մէմուրիյէթ Տիրլօմաթիգ ղազէթասընըն եազտըղընա կէօրէ, ամիրալ Հօրնպի, Տէրիսատէթ ճիվարընտա պուլունան Բուսիա ասքէրինին սօն նէֆէրի կիթտիքտէն սօնրա, բէնտոսինին տախի ֆիլօսու իլէ Մարմարա տէնիզինտէն չէքիլիպ, օ վագըթ ֆիլօսունուն էքսէր սէֆայինի Գըպրըսա կիտէճէք իմիշ։

—

Ֆար տիւ Պօսֆօրտա կէօրիւլմիւշ տիր.

«Թահղըգաթը մէվսուգամըզա նազարէն, կէչէն ճումա իրթէսի կիւնիւ, Պապը Ալի Եվրօբա գաբինէթօլարընտան միւշթէրէքէն մաալ պիր նօթա գապուլ իթմիշ օլուպ, մէզքիւր նօթատա Եունան մէսէլէսի հազգընտա գօնկրէնին գարարընա մուվաֆագաթ օլունմասը իլէ, սուրէթի ումումիյէտէ օլարագ, Պէրլին աէտնամէսինտէ զիքր օլունան թասհիհի հուտուտա միւպաշէրէթ խըլընմագ իւզրէ, Եունանիսթանըն արզուսընա մուվաֆըգ մէմուրլար թայինին պոյրուլմասը խուսուսլարը թավսիէ օլունմուշ տուր։»

—

Ինկիլթէրրա սէֆարէթի մայիէթ վաբօրլարընտան պիրինին նէֆէրաթընտան պիրի վէֆաթ իթմէքլէ, նաշը մէզքիւր վաբօրլա Հայտար բաշաեա կէօթիւրիւլմիւշ վէ ալէմը ատէշ սանտալ, վէ պիր պէօլիւք ասքէրլէ գարաեա չըգարըլըպ ալ ֆըն խըլըմըշ, վէ օ կիւն Ինկիլիզլէր Թարաֆընտան Հայտար բաշատա պիր զիեաֆէթ վիրիլէճէք իքէն, նէֆէրի մէրգումուն վէֆաթը միւնասէպէթիյլէ սարֆը նազար իտիլմիշ տիր։

—

ՐԷՍՄԻ

Մանզումէի Էֆքեար իլէ Վագթ ղազէթասը պէյնինտէ, պիր գաչ կիւնտէն պէրու ճէրէեան իտէն միւպահասա հատտի մաարուֆի թէճավիւզ իլէ, միւշաթէմէ (քիւֆր ու հագարէթ վէ գավղա) տէրէճէլէրինէ վարմըշ օլտուղունտան, պունտան պէօյլէ, վագըթ ղազէթասընա, օ եօլտա զալիզ էլֆազ վէ թապիրաթ տէրճ խըլընմէմէսի զըմնընտա, սահիպ իմթիեազընա թէնպիհաթը լազըմէ իճրա գըլընմըշ օլմաղլէ, Մանզումէի Էֆքեար ղազէթասընըն տախի, օ միսիլլու քէլիմաթը ղալիզէ տէրճինտէն միւճթէնապ գալմասը, սահիպ իմթիեազընա, թէնպիհ վէ իխթար օլունուր։

Միւտիրի Մաթպուաթ

1294 Թէմմուզ 22 ՄՍ.ՃԻՏ

Բէմալի Թէէսսիւֆըլէ տէվամընա մէճպուր օլտուղումուզ պիր միւճատէլէնին, պէօյլէ հագգ ու ատալէթ իւզրէ տէֆինէ հիմմէթ պույուրմասընտան տօլայը, իդհարը թէշէքքիւր վէ մէմնունիյէթ իտէրիզ։

ՍԱՐՍՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

Էսհ. Ումէ. 22 յուլիս ագշմ. գր.	16 20	
Էսհ. Ումէ. 25 յուլիս սապհ. աչ.	16 32	
Էն եիւքսէք	16 37	
Էն աշաղը	16 28	
Սաաթ 7 1/2	16 32	
Ի թիգ. 63 (Մութօն) 6 0/0 Ֆր.	96	
» 65 (Մութօն) 6 0/0 Ֆր.	104	
» 69 (Բինար) 6 0/0	93	
» 72 (Փօնտիւթրէզօր) 9 0/0	30	
» 73 (Բինար) 6 0/0	84	
Բումէլի Շըմէնտըֆէր 3 0/0	64	
Բէզօր	Ֆր.	3
Հէվալէսիզ	Ֆր.	3 1/2
Աշչէ Փօլիչի	0/0	12

—○—

ԱԴՃԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱԶԱՍԸ

		Ղրշ.	Փր.
Օսմանլը լիրասը 100 ղրշտն			
Ինկիլիզ լիրասը		109	3
Ֆրանսըզ ալթունու		87	10
Բօլ		89	14
Ֆըլօրին ալթունու		51	14
Պէեազ մէճիտիյէ	ֆարգը	6	15
Մէթալիք	ֆարգը	20	20
Պէշլիք	ֆարգը	20	10
Պագըր	ֆարգը	78	
Գարպօն գայմէսի գարիք		8	74

—○—

ԳԱՅՄԷՆԻՆ ԲԻԱՑԱՍԸ

Էն եիւքսէք	289	10
Էն աշաղը	288	
Սաաթ 7	289	10
Նիւզուֆգուրմէ պագըր հիսաըր իլէ	62	

ԻԼԱՆ

ԻՀԶԱՐ ԲՈՒՍՈՒԼԱՍԸ

ՄԻՒՏՏԱՅԻ

Ավստրիա տէվլէթի թէպաասընտան Գալէսյի-Սուլթանիյէտէ մուգիմ Լօյտ գումբանեասը վաբօրու աճէնթասը Սէրէթա Ղօրմէզանօ։

ՄԻՒՏՏԱՅԻ ԱԼԷՅՀ

Գալէսյի-Սուլթանիյէ էհալիսինտէն օլուպ, Էդիրնէտէն ֆիրար էյլէտիկի մուգատտէմա գայիմագամլըղընտան պիլտիրիլէն, վէ օղլու Գառնիկ տախի ղայպուպեթինի իտաա էյլէյէն, վէ շիմտիքի հալտէ նէրէտէ օլտուղու մէճհուլ պուլունան Հայրապետ օղլու Ագարիա։

ՏԱՎԱ

Գալէսյի-Սուլթանիյէ մահքէմէյի թիճարէթինտէն վէրիլէն իլամ մուճիպինճէ, 545 ատէտ Օսմանլը լիրասը մաֆաիզ 700 լիրաեա պալիղ օլտուղունտան, մէտեուննուն մալիք վէ միւթէսարրըֆ օլտուղու էմլաք վէ Այվաճըգ վէ Գալէսյի-Սուլթանիյէ գազալարը տախիլինտէ քէայն օն իքի գըթա բաղամուտլուգ վէ զէյթունլուգ, վէ խանէնին պէյի իլէ սէմէնինտէն, վէ իշ պու սէմէն, տէրէճէյի քիֆայէտէ պուլունմատըղընտան, մէզքիւր բաղամուտլուգ վէ զէյթունլուղուն 1878 սէնէյի միլատիյէսի մահսուլունուն թահթը հիճզէ ալընմասը։

ՄԱՀՔԷՄԷՆԻՆ ԻՍՄԻ

Պիղա սանճաղը Թէմեիզի հուգուգ մէճլիսի։

ՄՈՒՀԱՔԷՄԷ ԻՉԻՆ ԹԱՅԻՆ ՕԼՈՒՆԱՆ ԹԱՐԻԽ

14 աղօսթօս 1294

ՎԱՍԸԹԱՅԻ ԹԷՊԼԻՂ

Միւտտայի ալէյհին իգամէթկեահը մալիւմ պուլունմատըղընտան, վէ քէնտիսի նէրէտէ օլտուղու պիլինէմէտիկինտէն, իշ պու իհզարիյէ մահքէմէ գարուսունա թալիգ օլունմուշ վէ պիր սուրէթի ղազէթա իլէ տախի իլան գըլընմըշ տըր։

Մուհաքէմէ իչին պալէատէ կէօսթէրիլէն թարիխտէ միւտտայի ալէյհ պիզզաթ, վէ եախօտ վէքիլի նիզամիսի հազըր պուլունմազ իսէ, ղըեապընտա ֆասըլ վէ խասըմ օլունաճագ տըր։

19 Թէմմուզ 1294

ՍԱՀԻՊ Ղ.ԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ